

Aanbiedingsbrief algemeen bestuur ODU

Aan: leden algemeen bestuur Omgevingsdienst Utrecht
Van: dagelijks bestuur Omgevingsdienst Utrecht
Opsteller: directeur bedrijfsvoering/controller
Onderwerp Samenhangnotitie Programmabegroting 2027, Nota Weerstandsvermogen en Risicobeheersing & financiële startpositie ODU
t.b.v.: vergadering algemeen bestuur ODU d.d. 27 maart 2026, agendapunt 4a
Bijlagen -

Doel

- ter besluitvorming
- ter (oriëntatie) bespreking
- ter kennisneming

Samenvatting

Met de ontwerp programmabegroting 2027 en de nota weerstandsvermogen en risicobeheersing wordt het structurele financiële kader voor de Omgevingsdienst Utrecht (ODU) vastgesteld. Deze documenten geven verder richting aan een financieel solide en toekomstbestendige organisatie. Op dit moment vindt de resultaatbestemming 2025 van de RUD en ODRU plaats. Vervolgens zal het algemeen bestuur van de ODU in mei a.s. het startvermogen van de nieuwe organisatie vaststellen.

In het licht hiervan is het noodzakelijk de samenhang te bezien tussen:

- de begrotingsstrategie van de ODU;
- de beleidskaders voor het weerstandsvermogen en het risicoprofiel op langere termijn;
- de financiële weerbaarheid van de ODU in de eerste twee jaar.

Deze notitie beschouwt de samenhang van deze onderwerpen.

Voorstel

Het algemeen bestuur wordt voorgesteld om:

Kennis te nemen van deze notitie, deze in ogenschouw te nemen bij de behandeling van de overige financiële stukken en indien gewenst te bespreken.

Bijdrage aan missie & visie

Het voorstel draagt bij aan een robuuste en toekomstbestendige organisatie die in staat is om financiële tegenvallers op te vangen en continuïteit van dienstverlening te waarborgen.

Financiën

-



Juridische toets

-

Communicatie

-

Medezeggenschap

-

Toelichting

Inleiding

ODU kiest bewust voor een scherpe begrotingskoers, met een sluitende programmabegroting 2027 en beperkte ruimte binnen de exploitatie voor het opvangen van tegenvallers. Daarmee wordt invulling gegeven aan de wens van deelnemers om nadrukkelijk in te zetten op kostenbeheersing en structurele besparingen. Deze koers is echter alleen verantwoord als daartegenover een voldoende robuuste financiële startpositie staat. Juist omdat de exploitatie scherp is ingericht, is het van belang de programmabegroting 2027, de nota weerstandsvermogen, de resultaatbestemming 2025 en het startkapitaal in samenhang te bezien.

De nota weerstandsvermogen biedt een passend structureel kader voor een organisatie in een stabiele eindsituatie, maar 2026 en 2027 zijn nog overgangsjaren waarin ODU zich ontwikkelt van fusie naar fundament. In deze fase moeten processen, sturing en samenwerking zich verder bestendigen en is de kans op financiële afwijkingen of tegenvallers groter dan in een volledig uitgekristalliseerde organisatie. Daarom is het logisch en verdedigbaar om bij de start tijdelijk over een hogere financiële buffer te beschikken, zodat ODU ook in de eerste twee jaren financieel voldoende weerbaar is en eventuele tegenvallers binnen de organisatie zelf kan opvangen.

Begrotingsstrategie: scherp aan de wind

De ontwerp programmabegroting 2027 laat zien dat ODU nadrukkelijk inzet op kostenbeheersing en efficiëntie.

In de programmabegroting 2026 is reeds circa € 950.000 aan ombuigingen doorgevoerd. De realisatie hiervan loopt nog. In de ontwerp programmabegroting 2027 worden wederom nieuwe kostenbesparingen van circa € 750.000 doorgevoerd.

De gemiddelde stijging van de deelnemersbijdragen bedraagt 2,9%, terwijl de gewogen prijsontwikkeling circa 4,6% bedraagt. Daarmee blijft ODU 1,7% onder de autonome kostenontwikkeling.

De begroting 2027 is structureel sluitend. Er is gekozen om scherp te begroten, zonder een risico-opslag in het uurtarief. Deze koers sluit aan bij de oproep van veel deelnemers, zoals ook nogmaals is verwoord in de brief van 5 februari 2026 aan het dagelijks bestuur van ODU. In deze brief wordt ODU opgeroepen nadrukkelijk te blijven inzetten op kostenbeheersing en het realiseren van structurele besparingen.

Een dergelijke wijze van begroten brengt echter ook met zich mee dat er binnen de exploitatie beperkte ruimte is om onverwachte tegenvallers op te vangen. ODU zeilt hiermee scherp aan de wind, zodat de financiële druk voor de deelnemers beperkt blijft.



Krap begroten is een keuze. Wel vraagt deze begrotingskoers om de nota weerstandsvermogen én de besluitvorming over de resultaatbestemming 2025 en het startkapitaal in samenhang te bezien, zodat ook bij een krappe begroting voldoende financiële weerbaarheid beschikbaar blijft in de eerste jaren waarin de organisatie nog in opbouw is. Wij vragen het algemeen bestuur daarom om, los van de programmabegroting, te voorzien in voldoende financiële weerbaarheid voor ODU.

Financieel risicoprofiel 2026 en 2027

ODU heeft een jaarlijkse omvang van circa € 47 miljoen aan baten en lasten. Binnen een organisatie van deze schaal kunnen relatief beperkte afwijkingen in productie of inzet al snel een aanzienlijk financieel effect hebben.

Ter illustratie: een achterstand in productie van circa 5% kan leiden tot een resultaatverschil van ongeveer € 2 tot € 2,4 miljoen per jaar. Tegen die achtergrond is een weerstandsvermogen van 7% niet ruim.

Deze situatie ziet bovendien niet alleen op 2026, maar ook op 2027. Ook dat jaar staat nog in het teken van de overgang van fusie naar fundament, waarin processen, sturing en samenwerking verder moeten worden bestendigd en we mogelijk te maken hebben met extra financiële risico's en tegenvallers.

Lange termijn blik bij normen weerstandsvermogen

Met de beleidsnota weerstandsvermogen en risicobeheersing wordt een structureel financieel kader vastgesteld voor ODU. De nota beschrijft de uitgangspunten voor het weerstandsvermogen op langere termijn.

Daarbij wordt uitgegaan van:

- een weerstandsvermogen met een maximum van 7% van de opbrengsten, en
- een weerstandsratio van structureel minimaal 0,8.

Bij een begrotingsomvang van circa € 47 miljoen in 2027 komt een maximale weerstandsvermogen van 7% neer op ongeveer € 3,2 miljoen. Het besluit om de algemene reserve met de storting van het startkapitaal op 7%, wat in mei a.s. zal voorliggen, is niet in strijd met de vraag aan de ODU om scherp te begroten. Dit kader vormt juist een passend uitgangspunt voor een organisatie die structureel stabiel functioneert en over meerdere jaren een goed ingeregelde bedrijfsvoering kent.

De eerste jaren na de samenvoeging

De eerste jaren na de samenvoeging kenmerken zich door een overgangsfase waarin processen, sturing en werkwijzen verder worden geharmoniseerd en geoptimaliseerd.

Tegelijkertijd is gekozen voor een scherpe begrotingslijn waarbij efficiencywinsten direct worden ingezet voor kwaliteitsontwikkeling, innovatiebudget en het beperken van de stijging van de deelnemersbijdragen. Juist in deze combinatie van een nieuwe organisatie én een krappe begroting is het van belang dat de organisatie beschikt over voldoende financiële weerbaarheid in de startfase.

Een robuuste financiële startpositie draagt daarbij niet alleen bij aan het opvangen van eventuele financiële tegenvallers, maar ook aan bestuurlijke rust in de eerste jaren van de nieuwe organisatie. Eventuele afwijkingen of opstartproblemen kunnen daardoor binnen de organisatie zelf worden opgevangen zonder dat direct aanvullende bijdragen van deelnemers nodig zijn.



Besluitvorming over de financiële startpositie ODU

De besluitvorming over de financiële startpositie van ODU vindt plaats in twee stappen.

Op aankomende 27 maart (RUDU) en 9 april (ODRU) stellen de afzonderlijke algemene besturen van de voormalige diensten hun jaarrekening 2025 vast. In deze jaarrekeningen wordt het resultaat verwerkt en worden, vooruitlopend op de afwikkeling van de voormalige organisaties, bestemmingsreserves gevormd.

De definitieve besluitvorming over de financiële startpositie van ODU vindt vervolgens plaats in mei, wanneer het algemeen bestuur van ODU het startvermogen van de nieuwe organisatie vaststelt.

Op dat moment wordt tevens bepaald welk deel van de middelen uit de voormalige diensten wordt ingebracht in ODU. Deze storting van middelen vindt plaats via een activa-passiva transactie, waarbij reserves van de voormalige diensten worden overgedragen aan ODU. Tegen de achtergrond van de hierboven beschreven financiële uitgangspunten ligt het daarbij voor de hand om:

1. de algemene reserve van ODU direct te vullen tot het structurele maximum van 7% (circa € 3,2 miljoen);
2. binnen RUDU en ODRU een tijdelijke bestemmingsreserve van samen € 1 miljoen te vormen voor negatieve resultaten in de eerste twee jaren (2026 en 2027).

Deze tijdelijke reserve is bedoeld als overgangsvoorziening voor de eerste jaren na de samenvoeging. Het besluit hiertoe voorkomt dat er aanvullende deelnemersbijdragen gevraagd moeten worden bij financiële tegenvallers in de eerste jaren.

De reserves van RUD en ODRU bieden ruimte om deze startpositie vorm te geven. Daarbij blijft ook na het vormen van deze reserves bij beide diensten nog vermogen beschikbaar dat kan worden teruggegeven aan de deelnemers.